

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

2. Яцковина В.В. Міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 49-53.

3. Гайдулін Олександр Олександрович. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення : навч. посіб. О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2021. 300 с.

Ключові слова: *Європейський суд з прав людини, Рада Європи, пандемія, війна, міграція, гуманітарні норми, права людини.*

Науковий керівник : *доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.*

Рудецька Поліна Андріївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ

Гендерно зумовлене насильство є одним із найпоширеніших порушень прав людини. Цей термін охоплює будь-які шкідливі дії, які вчиняються проти волі особи на основі гендерних відмінностей між чоловіками та жінками. Воно включає такі ознаки, як гендерна дискримінація, відсутність поваги до прав людини, зловживання владою та відсутність згоди.

Згідно зі статтями 33, 34, 35 та 36 Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок та домашньому насильству, виділяють різні види насильства, зокрема економічне, психологічне, фізичне та сексуальне, включаючи зґвалтування [1]. У контексті збройного конфлікту Римський статут,

ратифікований Україною 21 серпня 2024 року, згідно зі статтею 7, визначає зґвалтування та сексуальне рабство як злочини проти людяності [2].

Під час збройних конфліктів ризик ґендерно зумовленого насильства досягає максимального рівня. За статистикою Офісу Генпрокурора України, 72% звернень щодо сексуального насильства походять від жінок, а 28% – від чоловіків [3]; проте офіційна інформація не співпадає з реальною кількістю вчинення злочинів – це пов'язано перш за все із труднощами у зверненні за допомогою, яке тісно відносять із інтенсивністю бойових дій та окупацією територій. Широко розглядаючи ці факти, можна стверджувати, що сексуальне насильство під час конфлікту може бути кваліфіковане як катування або інше жорстоке, нелюдське чи принижуюче гідність поводження, заборонене Конвенцією ООН проти тортур, прийнятою у 1984 році [4].

Аналізуючи практику притягнення винних до відповідальності за акти ґендерно зумовленого та сексуального насильства під час збройних конфліктів, можна відзначити певний прогрес. Наприклад, у справі «Прокурор проти Кунараца, Ковача та Вуковича» [5] Міжнародний трибунал щодо колишньої Югославії став першим, що визнав сексуальне насильство, зґвалтування та примусові акти щодо цивільних осіб як злочини проти людяності.

У справі «Прокурор проти Акаєсу» Міжнародний трибунал щодо Руанди підкреслив, що зґвалтування та сексуальне насильство можуть кваліфікуватися як геноцид, якщо ці дії вчинені з наміром знищити певну групу, частково або повністю. Цей трибунал став першим, що визнав зґвалтування актом геноциду, притягнувши винних до відповідальності за ці злочини [6].

Ситуація зі сексуальним насильством в Україні після повномасштабного вторгнення РФ з 24 лютого 2022 року також викликає занепокоєння. Станом на 7 жовтня 2024 року було зареєстровано 303 факти сексуального насильства [3], але реальна цифра є значно більшою через труднощі звернення за допомогою. Наразі, за підтримки урядів Франції та Бельгії, реалізується пілотний проєкт з невідкладних проміжних репарацій для постраждалих від сексуального

наси́льства, який має на меті забезпечити жертвам медичну, психосоціальну та фінансову підтримку, а також документувати факти злочинів [7].

Попри позитивні зміни, існують значні труднощі у розслідуванні злочинів сексуального насильства під час конфліктів. По-перше, матеріальні докази можуть бути відсутніми на момент розслідування, а по-друге, потерпілі часто мовчать про факти насильства через стигматизацію цього явища. Аналізуючи все вище сказане, можна дійти висновку, що ризик ґендерно зумовленого насильства під час збройних конфліктів є надто високим і вимагає термінового реагування як з боку держави, так і міжнародних організацій. Забезпечення належної підтримки потерпілих осіб, включаючи медичну, юридичну, соціальну та психологічну допомогу, а також притягнення винних до відповідальності, є критично важливим для цих осіб. Крім того, необхідно посилити законодавство на національному та міжнародному рівнях, щоб гарантувати захист потерпілих осіб і покарання злочинців. Лише об'єднання зусиль усіх акторів, які надають допомогу у протидії ґендерно зумовленому насильству, є ключовим аспектом для забезпечення справедливості та безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1984 р. : станом на 13 листоп. 1998 р.
URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

2. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 р. : станом на 21 серп. 2024 р.
URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

3. Головна – Офіс Генерального прокурора. URL : <https://gp.gov.ua/>

4. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1984 р. : станом на 13 листоп. 1998 р.
URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

5. Гнатовський М. М., Короткий Т. Р., Кориневич А. О., Лисик В. М., Поєдинок О. Р., Хендель Н. В. Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, 2017. С. 88 URL : <https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/MHP-final.pdf>

6. Міжнародне гуманітарне право – Red Line Initiative. *Red Line Initiative*. URL : <https://www.endcrsv.org/uk/guidebook/мгп/>

7. Головна – Кабінет Міністрів України. URL : <http://surl.li/kxohxs>

Ключові слова: міжнародне право, збройний конфлікт, гендерно зумовлене насильство, сексуальне насильство під час конфлікту, права людини.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануїлова Катерина Вікторівна.

Скакун Вікторія Олександрівна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПISY LE NOUVEL OBSERVATEUR)

Права дитини – це основа будь-якої цивілізованої системи, особливо в часи збройних конфліктів, коли діти стають одними з найбільш уразливих груп. Згідно з міжнародними нормами, діти мають право на захист, освіту, здоров'я і сімейне життя. Однак, коли починається війна, ці права часто стають недосяжними.

Стаття Марі Ватон (Marie Vatton) «Guerre en Ukraine: Le cauchemar des enfants déportés par la Russie» («Війна в Україні: Кошмар депортованих дітей») у французькому часописі Le Nouvel Observateur розкриває складну ситуацію з

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162